

Bożena Czarnecka-Akus

Praktycznie... o samorządności w szkole

Samorządność to zasada, która polega na decydowaniu o sobie lub grupie. Jesteśmy samorządni, to znaczy, że sami wyznaczamy sobie cele, stawiamy zadania, sami się kontrolujemy. Samorząd uczniowski zaś to cała społeczność uczniowska, która decyduje o własnych sprawach. Demokracja i samorządność to pojęcia, które powinny być doskonale znane i rozumiane przez młodych ludzi, ponieważ szkoła kształtuje postawy obywatelskie, uczy samorządności.

Mając to na uwadze, wspólnie z uczniami postanowiliśmy wziąć udział w ogólnopolskim projekcie realizowanym przez Centrum Edukacji Obywatelskiej.

Pierwszym etapem projektu było wykonanie zadania praktycznego. Polegało ono na przeprowadzeniu w swoim środowisku debaty dotyczącej szkolnych instytucji demokratycznych i ich funkcjonowania, a także udziału uczniów we współdecydowaniu o szkolnych sprawach. Tegoroczny projekt odbywał się pod hasłem „Szkoła demokracji”. Od oceny projektu zależało zakwalifikowanie uczniów do udziału w XVIII Sesji Sejmu Dzieci i Młodzieży, która odbyła się 1 czerwca 2012 roku w Warszawie.

Projekt CEO okazał się w naszym środowisku strzałem w dziesiątkę. Trzy dwuosobowe zespoły rozpoczęły działania. Przygotowanie debaty poprzedzało wiele przygotowań, w które włączyła się młodzież prawie całej naszej społeczności – Publicznego Gimnazjum nr 5 im. I.J. Paderewskiego w Siedlcach. Jak ogromne było to wyzwanie, przedstawię na przykładzie pracy uczennic klasy Ia Anny Dmitruk i Alicji Sikorskiej, których jestem wychowawczynią.

Najpierw długo zastanawiano się i dyskutowano nad tematem debaty, wykorzystując propozycje Centrum Edukacji Obywatelskiej i własne pomysły. Z inicjatywy uczniów zorganizowano szereg spotkań mających za zadanie uświadomienie uczniom, jak wielką rolę w życiu odgrywa samorząd i demokracja.

Na początku przeprowadzony został wywiad na temat samorządności i demokracji z dyrektorem Delegatury Urzędu Marszałkowskiego Województwa Mazowieckiego Dariuszem Napiórkowskim. Jego wyniki, przedstawione podczas zajęć godziny wychowawczej, pozwoliły skierować uwagę na potrzeby uczniów naszej szkoły związane z demokracją i samorządnością.

Później odbyły się dwa spotkania z przedstawicielami samorządu lokalnego: Krzysztofem Tomaszewskim – radnym pięciu kadencji w Radzie Miasta Siedlce – oraz Barbarą Maksymiuk – radną Rady Dzielnicy Nowe Siedlce. Zaproszeni goście opowiedzieli nam o funkcjonowaniu instytucji samorządowych, o zasadach działania samorządu terytorialnego, o demokracji. Celem spotkania było przygotowanie uczniów do współdecydowania o szkolnych sprawach, zachęcenie ich do aktywnego udziału w życiu szkoły, szukanie pomysłów na wzmocnienie samorządności uczniowskiej. W spotkaniu uczestniczyli wszyscy uczniowie z klasy Ia.

W dalszej kolejności uczennice opracowały i przeprowadziły ankietę na temat samorządu w naszej szkole. Badaniem objęły uczniów jednej klasy I, jednej II i jednej III. Wyniki ankiety opracowały w formie prezentacji multimedialnej, która umieszczona została na stronie szkoły oraz

omówiona i zaprezentowana podczas debaty 30 marca 2012 roku. Uczennice wybrały dosyć trudny rodzaj debaty – debatę oksfordzką – na temat: „Samorząd Uczniowski w naszej szkole w obecnej formie: jest czy nie jest potrzebny?”. Debacie przyświecała myśl Janusza Korczaka: *Samorząd jest to właściwie praca organizowana po to, aby jednakowo dobrze działało się wszystkim, którzy razem uczą się, działają..., żeby jeden drugiego nie krzywdził, nie przeszkadzał, nie dokuczał..., żeby świadczył przysługi, pomagał, opiekował się, pilnował porządku i praworządności... to nie tylko praca, ale i walka... w obronie porządku, dzielnych i słabych, przeciwko wrogom porządku i sprawiedliwości.* Nad sprawnym przebiegiem debaty czuwała marszałek Ola Komoń z kl. Id oraz sekretarz Klaudia Siestrzewitowska z kl. Ic. Stronę propozycji pod przewodnictwem uczennicy klasy Ia Alicji Sikorskiej reprezentowali: Magda Borkowska – kl. Ia, Klaudia Staręga – kl. IIb i Waldemar Piekarczyk – kl. IIe, zaś stronę opozycji pod przewodnictwem uczennicy tej samej klasy Anny Dmitruk reprezentowali: Alicja Końko – kl. Ia, Łukasz Łysanowicz – kl. Ia i Wojciech Krzemiński – kl. IIe.

Propozycja próbowała przekonać zgromadzonych, że samorząd uczniowski w naszej szkole w obecnej formie jest potrzebny, zaś opozycja usiłowała tezę tę obalić. Każdy członek zespołu odgrywał inną, wcześniej w grupie uzgodnioną rolę: pierwszy przedstawiał stanowisko grupy, drugi argumentował, trzeci kontrargumentował punkt widzenia drużyny przeciwnej, czwarty podsumowywał. Wstępem do debaty było głosowanie publiczności za lub przeciw tezie, co umożliwiło na końcu debaty sprawdzenie, ile osób z publiczności dana drużyna zdołała przekonać do poglądów swojej strony. W debacie uczestniczyli uczniowie ze szkoły podstawowej i gimnazjum oraz zaproszeni goście, m.in. dyrektor Delegatu-

ry Urzędu Marszałkowskiego Województwa Mazowieckiego w Siedlcach, radna Rady Dzielnicy Nowe Siedlce, przewodnicząca Rady Organizacji Pozarządowych a zarazem komendantka Hufca ZHP Podlasie, samorządowiec – członek Rady Nadzorczej Spółdzielni Mieszkaniowej, założyciel i animator Siedleckiej Grupy Literackiej Witraż, dyrekcja Zespołu Szkół nr 1, opiekunka samorządu uczniowskiego Publicznego Gimnazjum nr 5 i Szkoły Podstawowej nr 9, rzecznik praw ucznia naszej szkoły, nauczyciele, rodzice oraz przedstawiciele samorządów klasowych wszystkich klas naszego gimnazjum.

Publiczność, biorąc pod uwagę zarówno argumentację uczestników, jak też retorykę i umiejętności przekonywania, głosowała za drużyną, która wykazała się większą umiejętnością perswazji. Zwyciężyła drużyna propozycji, która udowodniła, że samorząd uczniowski w naszej szkole jest potrzebny, jednak należy zastanowić się nad zmianą jakości jego pracy. Na koniec głos zabrali eksperci: Krzysztof Tomaszewski i Dariusz Napiórkowski.

Wnioski i propozycje zmian przedstawiono samorządowi uczniowskiemu.

Anna Dmitruk i Alicja Sikorska zakwalifikowały się do udziału w XVIII Sesji Sejmu Dzieci i Młodzieży, ale nie to okazało się najważniejsze. Udział w projekcie uświadomił młodym ludziom, jak ważna jest demokracja, jak ważna jest rola uczniów we współdecydowaniu o szkolnych sprawach i jak wiele jeszcze należy zmienić. Zatem warto propagować takie przedsięwzięcia, organizować je i w nich uczestniczyć.

Autorka jest nauczycielką w Zespole Szkół Nr 1 w Siedlcach